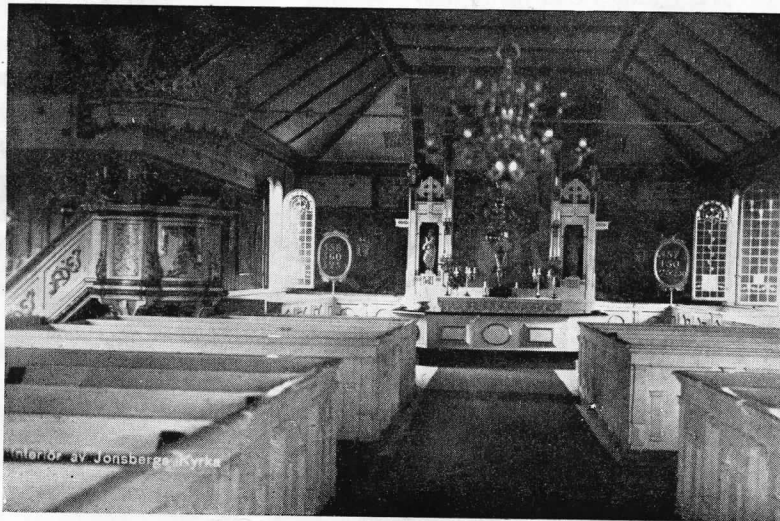

JONSBERGS TIDNING

SOCKEN- OCH KYRKOKRÖNIKA

1950

1951

DEN STORA TRYGGHETEN

»Om ock tusen falla vid din sida, ja, tio tusen vid din högra sida, så skall det dock icke drabba dig.» Psalt. 91: 7

Psalmförfattaren sjunger om sin orubbliga förtröstan på den Allsmäktiges beskydd i all nöd och fara. Han är alltid trygg, vad som än kan möta honom. Inte ens mitt i ett förödande krig kan han tillintetgöras eller utplånas. Både kropp och själ är i Guds hand. Om ock tio tusen falla vid hans högra sida, så kan dock intet ont drabba honom. Han har ju lämnat sitt liv i förvar åt levande Gud, där det är skyddat, bevarat och frälsat. Det finns bara ett enda egentligt ont, och det är att inte få tillhöra Gud. Att inte få känna Guds närhet. Att inte till sist få räknas bland dem som Gud vill frälsa till sitt rike. Vilken världsövervinnande tro möter oss inte i denna sköna psalm.

Solen har gått upp över en olycklig och besviken mänsklighet otaliga gånger sedan denna psalm skrevs. Krig och orlog, pest och sjukdom har gått härjande fram över land och riken och bringat fattigdom och elände över stater och individer, men trots allt lever denna ofattbart underbara gudsförtröstan från psaltarens blad kvar som en lysande hoppets faekla i allt världsmörkret och visar oss vägen på vår dimhöljda framtidsbana.

Och det är ännu, liksom på den tid då 91:a psalmen skrevs, farligt att leva i denna bekymmersamma och växlande värld. Det finns eller gives inga garantier för lyckan. Ingen människa kan garanteras ett enda lyckligt år. Det finns inte ens någon säker utsikt till att vi får leva i fred och frihet.

Osäkerheten och oron avspeglas i tidningar och radio, i riksdagar och världsparlament.

Vi känner på oss, att vi i längden inte kan leva och arbeta utan trygghet. Otryggheten tar bort glädje och livslust och kommer oss att bäva inför framtiden. Det blir mindre mening med livet, då redan närmaste framtiden är oviss.

Vi längtar efter den stora tryggheten. Någon talar stundom om det kommande tusenårsriket, då ondskan skall vara fångslad och bunden och Gud Allsmäktig vara allt i alla.

Vi behöver inte längta förgäves, ty mitt i vårt betryck möter oss trygghetens Herre: kommen till mig I alla som arbeten och ären betungade, så skall jag giva eder ro. Eller: I världen liden I betryck, men varen vid gott mod. Jag har övervunnit världen.

I 91:a psalmen talade en svag människa om förtröstan, i evangeliet talar Guds Son om en genom Guds kärlek besegrad värld, där han själv erbjuder sig vara tryggheten för alla som vill komma.

Så öppnas en dörr mot de eviga rymderna. Vi är inte längre inestängda i otrygghetens värld. Vi har genom Människosonen tillgång till den stora tryggheten som finns i Guds rike. Men vi måste kämpa oss fram till tryggheten. Man får intet gratis i denna värld. Allt värdefullt kräver offer och kamp. Den stora tryggheten, tryggheten i Gud, måste erövrats dag för dag så länge vi lever. I detta jordemörker som vi lever kan dock varje dag bli en strålande segerdag. Den viktigaste segern vi har att vinna är segern över oss själva. Har vi segtrat över vår själviskhet kommer vi Gud nära och

FNNA-KRIV

är i stånd att övervinna världens ondska omkring oss och kommer så att känna något av den stora trygghetens ljuvlighet. Men ingen enda segerdag blir det i våra liv blott och bart genom egen kraft. Aposteln Johannes skriver Vilken annan kan övervinna världen än den som tror, att Jesus är Guds Son. Vi är medvetna om samma sak. Det behöves överjordisk kraft för att övervinna värld och synd. Vi är också överens med samme Johannes när han skriver Allt som är fött av Gud, det övervinner världen. Och detta är den seger som har övervunnit världen vår tro.

De kristna har också i alla tider övervunnit världen och nått den stora tryggheten genom sin levande tro på Människosonen.

Vi minns från Norge biskop Berggravs fasta gudsförtröstan och trygghetskänsla att vara under Guds beskydd, då han hölls fångslad under okkupationen.

Om den starka tron och den stora tryggheten talar också Paulus i de välbekanta orden: Jag är viss om, att varken död eller liv, varken änglar eller andefurstar, varken något som nu är eller något som skall komma, varken någon makt i höjden eller någon makt i djupet, ej heller något annat skapat skall kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre.

*Så lär mig ock, Herre, att Dig till behag
Förvalta det pund mig blev givet,
Att fylla med frimodig gärning min dag,
Att hjälpa och omhulda den som är svag,
Att älska, ty därav går livet.
Och giv mig till sist Ett namn, Herre Krist,
Som är i Din livsbok inskrivet.*

Sv. ps. 501 4.

Församlingskrönika från Advent till Advent

*»Jag skall giva dig himmelrikets nycklar.»
Matt. 16: 19.*

Detta Jesusord riktas till lärjungen Petrus. Men förvisso till alla lärjungar i alla tider En adventstid innebär att Jesus ånyo räcker himmelrikets nycklar till människor Mycket är ostadigt och växlande i denna värld, men vad som är beständigt är himmelriket. Du kan öppna dess portar bara Du har funnit nyckeln. Jesus giver den i bönen, i ordet och i sakramenten. En stor tid möter Dig. Konungen kommer, konungarnas konung, och han vill ge Dig himmelrikets nycklar, nyckeln till liv och salighet, syndernas förlåtelse, de dödas uppståndelse och ett evigt liv Möt Konungen, innan han dragit förbi. Adventstiden är ett tillfälle.

Adventssöndagen 1949 inleddes det nya kyrkoåret med högmässa och nattvardsgång.

2 söndagen i advent döptes Signe Barbro Kristina Andersson från Utsätter i kyrkan och dopakten fick en särskilt högtidlig prägel genom att denna söndag invignin gskedde av en till kyrkan donerad dopdräkt, vilken bars vid dopet.

Före dopakten framträdde i koret, där barnets föräldrar och faddrar samlats, två representanter för lokalföreningen av Föreningen Östergötlands barn, fru Asta Brandel och fru Astrid Klang. Fru Brandel talade därvid och överlämnade dopdräkten till Jonsbergs församling att användas vid dop i kyrkan.

Onsdagen den 14 december var församlingsafton i Riddartorps skola anordnad som Luciaafton. Lucia var Margareta Hellström, Ormsätter Det hela blev en kyrklig högtidskväll med predikan, psalmsång, bön och Luciatåg, och många hade kommit även per buss från andra delar av församlingen.

Under adventstiden hölls dessutom gudstjänster och församlingsaftnar i vanlig ordning ute i församlingen: i Hagerstorps skola och i Arkösunds missionshus. Vid den tidigare förskrivningen hölls i Brytsebo regelrätt husförhör, varvid bl. a. kunskapen om tio Guds bud m. m. prövades. Allt dock under angenäm samvaro med samtliga invånare, stora och små, som inbjudits till fru Svensson i Brytsebo, som ställde lokal till förfogande och bjöd samtliga på kaffe med dopp.

Julens gudstjänster inleddes med julbön på ålderdomshemmet.

Julottan firades kl. 6 med kyrkan endast uppläst av levande ljus. Kollekten till Linköpings stiftsråd uppgick till 143 kr

Med *nyårsbön* tackade församlingen Gud för det gamla året.

Vid *nyårsdagens* högmässa upplästes årets böndagsplakat samt lämnades uppgifter om folkmängdens förändring i församlingen under år 1949.

2 s. e. Trettond. firade kyrkliga söndagsskolan sin julfest i kommunalrummet. Även konfirmander var inbjudna. Kyrkliga sykkretsen ombesörjde serveringen av saft och gotter och där fanns både julgran och jultomte.

Onsdagen den 22 mars talade assistent Holgård från Kyrkliga sjömansvården i Norrköping vid en församlingsafton i Hagerstorps skola samt visade bilder från sjömanslivet.

Under *passionstiden* hölls gudstjänster ute i församlingen och predikades över akterna.

2 sönd. e. Påsk, den 23 april, anordnades sånggudstjänst i kyrkan. Norrköpings arbetareförenings sångkör, under ledning av kantor Josef Lindström från Hedvigs församling i Norrköping, medverkade och utförde från koret sång i flera partier. Kyrkoherde Graham, Ö. Husby, predikade.

Efter gudstjänsten var samkväm med kaffeservering anordnat i kommunalrummet.

Onsdagen den 3 maj var församlingsafton anordnad i Hagerstorps skola. Talare för kvällen var syster Ellen Wilhelmsson, nyss hemkommen från USA. Hon berättade med bilder, om livet på amerikanska sjukhus och resan över haven. Det blev mycket trångt denna kväll i Hagerstorps skola, ty man hade kommit även från grannsocknar för att höra det intressanta föredraget.

Onsdagen den 10 maj församlingsafton i Riddartorp. Kyrkoherde Cederlund, Kullerstad, berättade om sjömännen samt visade bilder

Kristi Himmelsfärdsdag firades Folknykterhetens dag med tal av kontraktsprosten Allan Qvarnström från Västervik. Frälsningsarméns 1:a kårs hornmusikkår i Norrköping medverkade. Kyrkan var fullsatt. Åhörare hade kommit ända från Kuddby

Söndagen den 21 maj var kyrkliga söndagsskolan på utfärd till Kvarsebo kyrka till högmässan där. Färden gick med två bussar och två bilar. Även konfirmanderna deltog samt några vuxna.

Pingstafton och Pingstdagen konfirmation med nattvardsgång.

Lördagen den 29 juli hade kyrkliga sykkretsens sin försäljning i prästgårdsparken. Trots regnvädret blev resultatet gott: kr 2.553 —.

Bönsöndagen, den 14 maj, gästades Jonsbergs kyrka vid högmässan av S:t Olai församlings kyrkbesöksbuss. Även våra egna församlingsbor hade den söndagen mött upp talrikt. Kyrkkaffe efteråt på kommunalrummet.

Måndagen den 31 juli utfärd i två bussar med båda kyrkliga sykkretsarna till Omberg och Vadstena. Före avfärden morgonandakt i Jonsbergs kyrka och vid hemfärden aftonandakt i Rööks kyrka.

11 sönd. e. Tref. firades Församlingsdagen 1950. Till denna dag hade inbjudits både unga och gam-

la. Till dem som fyllt 21 år 1950 utdelades medborgarböcker. Som talare medverkade Jonsbergs kommunalfullmäktiges ordförande, hr Erik Glimner, och Jonsbergs kommunalnämnds ordförande, hr Arvid Danielsson samt kyrkoherde Odelborn.

Den 7 september gästade Rejmyre och Skedevi kyrkliga sykkretsar Jonsberg. De ankom till Jonsbergs kyrka vid 14.30-tiden, där kyrkvaktmästare Sven Nilsson berättade om Jonsbergs kyrka och kyrkoherde Odelborn höll en kort andaktsstund, varvid fru Signe Nilsson utförde två solosånger. Därefter ställdes färden till Arkösunds hotell, där Kyrkliga sykkretsen och Systerkedjan stod för värdskapet. Ett 40-tal medlemmar av våra kretsar hade samlats för att ta emot våra gäster. Hälsningstal växlades och komminister Karl-Erik Dahlström överlämnade som gåva till våra kretsar en vacker glasvas, tillverkad vid Rejmyre glasbruk. Från Arkösunds hotell for vi alla till Jonsbergs prästgård, där ostkaka var framdukad. Efter samkväm och andakt i prästgården återvände Skedevi-gästerna vid 6-tiden till sitt land igen.

14 sönd. e. Tref., den 10 sept., var Östergötlands barns kollekttag. Från Norrköping medverkade S:t Olai kyrkobroders sångkör under ledning av hr A. Bridfelt. Kollekten blev stor och uppgick till 180 kronor

16 sönd. e. Tref., den 24 sept., musikgudstjänst i Jonsbergs kyrka av Frälsningsarméns 1:a kår i Norrköping.

Vid högmässan samma dag invigdes den elektriska klockringningen, till vilken nu ringmotorerna slutligen kommit efter flera års dröjsmål på grund av leveranssvårigheter

Den Helige Mikael's dag, den 1 oktober, barn-gudstjänst i kyrkan.

Från och med 1949 firas de bortgångnas minne på *Alla helgons dag* med en kort andaktsstund ute på kyrkogården en kvarts timme före gudstjänstens början.

BISKOPSVISITATION I JONSBERG 1847

Ett gammalt protokoll berättar

År 1847 den 18 maj anställde stiftets biskop, Över Hov Predikanten, kommandören av Kongl. Maj:ts Nordstjerne Orden med stora Korset, Riddaren av Konung Carl XIII:s Orden Högvördigaste Herr Doctor Johan Jakob Hedrén, special visitation i Jonsbergs kyrka. Närvarande voro redovisande Pastor, ledamot av Kongl. Nordstjerne Ord. Docktor Christ. Stenhammar, Contractsprosten Magr J. Chr. Wallensteén, Comministern L. H. Phalén, v Pastorn J. A. Tornberg, Kyrkovårdarne Olof Olofsson i Ut-sätter och Per Persson i Möckeläng, Sockenföreståndä-

ren Lars Svensson i Mönnerum samt vid Protocollet Undertecknad för tillfället tillförordnad Notarie.

Sedan Herr Docktorn och Biskopen öppnat sammanträdet med nedkallande av den Högste Gudens milda nåd, frid och välsignelse, börjades därefter Visitationen i följande ordning:

§ 1

Inhämtades att flera Biskops Visitationer härstädes blivit hållna, nämligen 1739 av Biskop Eric Benzelius,

1748 av Biskop Rhyzelius, 1764 av Biskop Filenius och 1785 av Biskop Uno von Troil.

§ 2.

Series Comministratorum finnes från 1600, då Johannes Laurentii Bank var Comminister men boende i Härads-hammar Fagrelus var den förste Comminister, som bodde i Jonsberg 1696.

§ 3.

Kyrkan av trä blev färdigbyggd 1726. Hon befinner sig i gott stånd och är Kors-kyrka. Kyrkan ligger på Jonsbergs Säteris ägor I Choret finnes en märkvärdig altartavla, utskuren med otaliga figurer, föreställande hela Frälsarens levnad, vilken tavla förmodas vara tagen i Tyska Trettioåriga kriget och skänkt av Amiral Åke Ulfsparré till Härads-hammar och sedan köpt av Jonsbergs församling. Predikstolen är skänkt 1756 av änkefru friherrinnan Rudebäck född Mörner Orgelverket, utgörande 9 stämmor, är förfärdigat 1756 av Jon Westenius. Kyrkan äger intet torn, men en klockstapel med tvänne klockor Kyrkan är brandförsäkrad för 4660 Riksdaler Banko. En ny kyrkmur är uppsatt med nya vackra portar, skänkta av herr ryttmästar C. J. Swartz, och betygade herr och doctorn och biskopen sin högaktning och tacksamhet över denne herres både frikostighet och övriga förhållanden i alla avseenden.

Vinsäden utgöres av 6 tunnor varjämte frivilliga gåvor äro kyrkkassans enda inkomster Sakföremålen hava de senare åren ordentligt influtit.

§ 4.

Comministerbostället Djurstorp $\frac{1}{2}$ hemman krono, har omkring 10 tunnor utsäde i tredingsbruk, 30 à 50 lass hö samt tillräcklig skog. Klockaren äger intet boställe, men församlingen arrenderar åt honom ett litet ställe, där ock det nya skolhuset är byggt.

§ 5.

Folkmängden uppick, enligt sista årets tabell, till 1386 personer Födde samma år voro 39. Döde 35 och vigde 15 par

§ 6.

Fattighus finnes med 6 ordinarie fattighjon.

§ 7

Gudstjänsterna hållas alla Sön- och Högtidsdagar i laga tid och ordning. Högmässorna begynnas kl. 10 hela året med undantag av juldagen, som efter vanligheten firas med tidig gudstjänst. Ottesångar hållas på de tre stora högtidsdagarna, även som på de fyra allmänna bönedagarna, alltid näst före högmässogudstjänsten och aftonsång efter densamma på långfredagen.

Passionspredikningarna förrättas om fredagarna. De heliga sakramenten begagnas med tillbörlig andakt och ordning. Döpelsen, kyrkogångar och vigsel förrättas oftast i kyrkan. Allmän nattvardsgång hålles var 6. söndag.

§ 8.

Husförhören hållas i vanlig ordning om sommaren. Församlingen finnes i detta avseende fördelad i 18 rotar

Communionförhör hållas ordentligen, ävensom roteförhören besökas mangrant efter passionspredikningarne. Nattvardsgöden, som beredes, uppgår till ett antal av omkring 30 årligen. Undervisningen börjas strax efter jul och är vanligen fullbordad vid midsommartiden.

§ 9.

På tillfrågan om levnad och vandel församlingen motsvarande vad evangeliets lära och löften påkalla, bety-

gades, att folket i allmänhet var känt för gudsfruktan och en kristlig vandel. Så kallad nykterhetsförening finnes i denna församling icke stiftad. Ej heller klagas det över dryckenskap såsom allmän last. Och folket synes med all varsamhet söka förekomma svårare utbrott därav Herr doctorn förmanade föräldrar och husbönder till aktgivande på barns och tjänares kristliga förhållande, så i detta avseende som allt annat övrigt, hörande till ett kristligt levnadsätt.

§ 10.

Skola är inrättad och i full gång. Antalet av skolbarn utgör omkring 90 à 100.

§ 11

Barnmorska finns härstädes antagen.

§ 12.

Enligt räkenskaperna befunnos församlingens kassor i följande tillstånd från 1 maj 1846.

Behållning i kyrkokassan	2942	31	11
Dito i fattigkassan	1421	39	6
Dito i byggnadskassan	154	35	3

sedan församlingen av denna sista kassa lämnat bidrag till skolan.

Genom enskilda gåvor och kollekter utdelas nya testamenten åt nattvardsbarnen.

§ 13.

Kyrkans inventarium genomgicks fullständigt, granskades och befanns i vederbörlig ordning.

§ 14.

Emot kyrkobetjäningen hade pastor eller församling icke något att erinra.

§ 15.

På herr doctorns och biskopens slutliga tillfrågan om förhållandet inom församlingen mellan lärare och åhörare, lämnades hugneliga och tillfredsställande svar, såväl i avseende på prästerskapets ämbetsförvaltning och övriga umgängelse med sina sockenbor som i avseende på åhörarnas vörd för Gud och hans heliga ord, deras beivrande av den allmänna Gudstjänsten och salighetsmedlens värdiga begående, samt aktning för lärare och inbördes kärlek.

Sålunda visiterat och avgjort, betygade herr doctorn och biskopen sitt nöje och tillfredsställelse med detta sammanträde och under allvarlig och hjärtlig uppmaning till vördnad för Gud och hans heliga ord, till aktning för lagar och samhällsordning och till fortfarande inbördes kärlek avslutade herr doctorn och biskopen det samma med Herrans välsignelse och sång.

Actum ut supra

JOHAN JAKOB HEDRÉN
Biskop

I. N

Nils Sam. Loenborg
Regementets Pastor

Döpta i Jonsbergs kyrka 1950:

Bengt Per-Olof Andersson
Anna Kristina Aldén
Lars-Göran Emanuel Larsson
Sven Oskar Urban Paulsson
Andrew Roland Walker
Ulf Uno Dohnhammar

KONFIRMANDER 1950

Gruppfoto från konfir-
mationen.

Inga-Lill Aldén
Kerstin Bergström
Sven-Erik Föllin
Roland Gröndahl
Britt Gustavsson
Sven-Erik Gustavsson
Barbro Johansson
Bror Karlsson
Lars Karlsson
Georg Knutsson

Arne Larsson
Else-Britt Månsson
Karl-Erik Nordbäck
Inger Persson
Iris Persson
Harriet Sund
Else-Britt Sundén
Elinor Svensson
Birgit Söderholm
Anna-Greta Åberg

*Dagar komma, dagar flykta
Håll dig vid Guds ord och säg
Det är mina fötters lykta
Och ett ljus på all min väg.
Hav din lust i detta ord,
Som av ålder på vår jord
Mänskors tröst och frid beredde
Och till himmelen dem ledde.*

Sv ps. 600 5.

Vígda í Jonsbergs kyrka 1950:

Per Torsten Ingemar Pettersson och Gertie Margareta Brandel
Arne Ossian Nilsson och Anna Kristina Elvira Eriksson
Karl Arne Aldén och Randi Syversen
Nils Yngve Pettersson och Ulla Birgitta Maria Åberg
Tord Sture Ragnar Karlsson och Maj-Britt Serenia Svensson
Sven-Jan Eklöv och Ulla Kristina Assarsson
John Gotthard Ljungberg och Berit Elsa Margareta Johansson
Kurt Edvard Bernhammar och Elsa Birgitta Ljungkvist.

*På den väg de skola vandra
Led dem i Ditt visa råd.
Låt dem stödjande varandra
Understöddas av Din nåd.
Lydnad för Din helga lag,
Visshet om Ditt välbehag
Följe dem till ålderns dag.*

Sv ps. 233 3.

Döda 1949—1950:

Gustav Fritiof Olsson, Arkösunds missionshus
Karolina Matilda Johansdotter, Menaås
Johan Nilsson, Björkdalen, Isnäs
Anna Matilda Andersson, Skoghem, Arkösund
Hilda Maria Ringman, Haga, Arkösund
Hulda Karolina Johansson, Gummetorp
Anna Helena Karlsson, Salsbäck
Alma Sofia Lindström, Gränsö
Aron Ludvig Andersson, Gummetorp
Augusta Amalia Karlsson, Kronhagen
Karl Gustav Fogelstrand, Isnäs
Anders Gottfrid Andersson, Utsätter
Amanda Kristina Mattson, Kålebo
Nils Alfred Nilsson, Narvetorp
Edla Paulina Lundell

*Nu, o Gud, för Dina dagar
Jag mig böjer trygg och nöjd.
Vill Du skifta mina dagar
Än åt livets kval och fröjd
Eller snart min ande skilja
Ifrån stoftets tunga band,
Gode Fader ske Din vilja,
Jag mig lämnar i Din hand.*

Sv ps. 543 11

VI GÅ I SÖNDAGSSKOLAN

Ulla-Britt Andersson,
Jägerstorp
Ulla Andersson
Gudrun Andersson
Ulla-Britt Andersson,
Fredriksdal
Anna-Lisa Kronberg
Rolf Hellström
Marianne Hellström
Bengt Grenzelius
Bo Grimsell
Roland Karlsson
Birgit Karlsson
Maja Karlsson
Ulla Johansson

Anna-Karin Svensson
Lars Inge Svensson
Birgitta Svensson
Ingvar Sahlin
Lilian Sahlin
Gun-Britt Sahlin
Laila Salminen
Birgit Lind
Birgitta Sahlin
Gabrielle Taube
Solvig Svensson
Kerstin Pettersson
Siv Pettersson
Margareta Månsson

Några tankar kring söndagsskolan

*»Sabbatsdag, hur skön du är, skänkt av Gud,
jag har dig kär, kom, o kom, att än en gång
samla oss till bön och sång.»*

Vem minns ej den gamla söndagsskolsången. Drar det ej som en fläkt av stilla frid, blandad med vemod, in i vårt sinne, vid minnet av gången tid, då vi som små barn traskade vägen till söndagsskolan.

Vilken oändligt stor gåva har ej Gud givit oss i sabbatsdagen, ehuru den på ett fruktansvärt sätt missbrukas i våra dagar, ett missbruk, som i alla tider haft förbannelse till följd. Ty även i dag står Gud bakom sitt tredje bud och säger »Tänk på sabbatsdagen, så att du helgar den.» Och var viss om, att Gud icke låter gäcka sig. Hans tålmod är stort. Han vill med mildhet locka oss till bättring. Men ve oss, om vi som folk och enskilda trampa hans bud under fötterna och i otro förakta den frälsning, han berett. Kort är vår levnadsdag, men oändligt viktig.

Ännu vilar Guds välsignelse på ett sällsamt sätt över vårt älskade fosterland. Ännu få vi samlas i frid och ro till Guds ords läsande och hörande. Hur bruka vi vår frihet? Frågan är livsviktig. Ty mer än väpnade arméer skall en gång den frågan, hur vårt folk ställt sig till Guds ord, avgöra om vi få behålla vår frihet eller inte. Det är ansvarsfullt att vara människa, att vara svensk och bo i ett land, som åtminstone ännu till namnet är kristet. O, land, land, hör Herrens ord.

Vad lär vi våra barn? Det är ej likgiltigt. Ha vi lärt dem knäppa sina händer i bön? Lärt dem vörda och älska Guds ord. Att räddas för synden, vad skepnad den än har. Far och mor, har du besinnat, att då ditt barn i barnlig tillförsikt knäpper sina händer till bön, när den bönen upp till Honom, som styr världar med sitt allmaktsord.

Det var väl ej i ditt hem som ditt barn hörde den första svordomen, hörde Guds namn missbrukas, såg det första spritglaset tömmas, fick slanten till sitt första besök på det eller det stället, som ej var lämpligt för barnasinet? Aldrig har väl hårdare ord hörts av den milde Mästaren, än då det blev tal om att skydda barnen, ty han säger: »Vilken som förför en av dessa små som tro på mig, för honom vore det bättre att en kvarnsten hängdes om hans hals och han sänktes ned i havets djup.» Här gäller det den odödliga själens skydd.

Då man besinnar ämnets vikt och allvar, vill nog gärna handen sjunka av vanmakt. Men den Herren som sade: »gå i dag i min vingård», är ock den samme hulde vännen som sagt: »Frukta dig icke, ty jag är med dig. Sök icke hjälp hos andra, ty jag är din Gud. Jag stärker dig och hjälper dig och stöder dig med min rättfärdighets högra hand.» Och i förlitande på hans löften, som lovat göra långt mer än vi kunna bedja eller tänka, låt oss lyfta korsets fana högt. Väl vetande, vi kunna intet taga, varder det ej givet ovanefters

»Den som icke tager emot Guds rike såsom ett barn, han kommer aldrig därin.» Det är söndagsmorgon. En efter en, ibland en liten grupp, komma de. Soliga, glada och fulla av livslust. Snart är skaran samlad. Det känns förunderligt varmt om hjärtat att bara se dessa små ansikten, förtroendefullt vända mot en. O, ni kära små, om jag kunde för beständigt få visa er vägen till Honom, som själv är vägen, sanningen och livet.

Sångerna klinga, kanske inte alltid så rent, men alla sjunga med av hjärtans lust. De minsta kan alltid ett litet ord här och ett där. Man följer med så gott det går. Några små körer kan också de minsta felritt. En pojke vill gärna sjunga »Jesus för världen givit sitt liv». Den sången älska vi alla, och vi gör honom till viljes. Vi läsa texten. Frågor

VARFÖR TROR JAG PÅ GUD?

Just i dessa dagar vill mina tankar ofta gå ett år tillbaka i tiden, då jag genomlevde en ångestfull och obeskrivligt svår tid. Det är så frestande att bläddra i dagboken för att se vad som hände i dag för ett år sedan. Framför mig ligger i detta nu denna bok, och jag läser de sista raderna av det som skrevs den 21 sept. 1949. Där står »Gode Gud, tack att jag vet att Du är, vad som än händer».

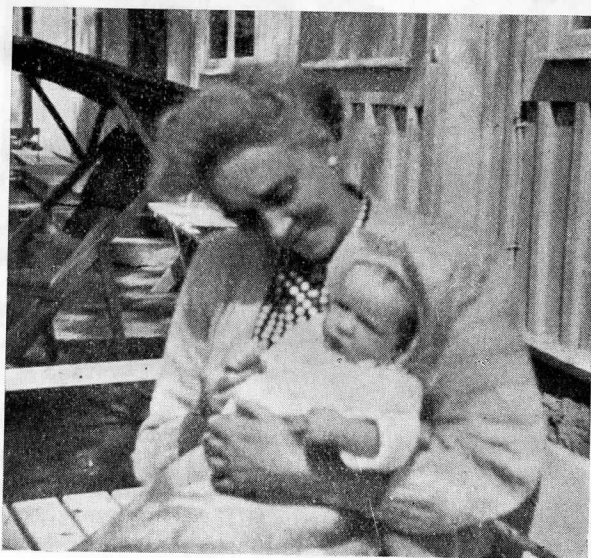
Men i rubriken till denna lilla artikel frågas det »varför jag tror på Gud». Nu upptäcker jag, att trots det att det för mig är något alldeles naturligt att tro på Gud, så har jag svårt att ge ett konkret svar på frågan. Så länge jag kan minnas, har jag trott på Gud, utan att reflektera över varför jag tror. Långa tider när det varit idel solsken över levnadsstigen, har nog också trons lilla frö legat där så svagt och ynkligt utan att växa. Ty det måste vi veta, att idel solsken skapar en öken. Så har sorgen kommit svepande som en väldig våg, och då har detta underbart värdefulla hänt, att trons lilla frö åter börjat spira och växa sig stort och starkt, ty våra tårar ha samma verkan som regnet: det växer bättre efteråt.

Gud har gripit in både genom direkta bönesvar, så direkta att jag skulle vilja kalla dem under, och genom att skänka kraft att leva vidare. Gud har alltså blivit en upplevd verklighet. Skulle jag då kunna tvivla på Hans existens. I sanning en underbar vinning i förlusten. Tron är en gåva från Gud, och aldrig få vi glömma att den just är så stark som den visar sig vara i prövningens stund. Därför få vi aldrig upphöra att bedja om mera tro, om större och starkare tro, så att den bär även i tider när vi tycka att Guds vägar i sanning icke

och svar korsar varandra. Alla är ivriga att svara. Ibland blir man förvånad över ett klokt svar, ett klart besked om det enda nödvändiga. Mätte det sedan få bli inte bara ett huvudets vetande utan också hjärtats enda tröstegrund, att Jesus har förlöslat, förvärvat och vunnit mig förtappade och fördömda människor ifrån alla synder, ifrån dödens och djävulens våld, icke med guld eller silver utan med sitt heliga och dyra blod och med sitt oskyldiga lidande och död. Ty hur vill vi väl bestå inför den Helige och rene, om ej Kristi rättfärdighet är vår

Vi sjunga, »Friköpt jag är men ej med silver, återlöst men ej med guld». En och annan kan en minnesvers. Alla bedja »Fader vår» tillsammans. Eftersom vi tycka om att sjunga, så kan sångerna sedan bli många. En stund av stilla allvar, väl stående tillsammans med barnslig glädje, har åter skänkts oss. Och så troppa de små av med sina tidningar i handen. Och må Gud bevara er, alla ni kära, till kropp och själ.

Via Johansson

Fru Asta Brandel med dotterdotter.

äro våra vägar I Joh. 20 29 står det »Saliga äro de som icke se och dock tro».

Visst genomleva vi tider, då vi varken se eller förstå. Men vi behöva ej heller förstå Guds vägar. Jag tror inte ens att det är Hans mening att vi skola förstå dem. Vi vänta väl inte att våra barn, när de äro små, skola förstå oss, men vi vilja att de skola lita på oss. I tider när vi stå frågande, är det viktigaste av allt, att vi bli alldeles stilla. Då förnimma vi Guds osynliga närvaro så lugnande, lindrande och värmande. Personligen har jag många gånger förnummit denna närvaro och hämtat kraft, glädje och tacksamhet ur den.

Därför kan jag också tro på Gud! En gång hörde jag en liten vers om tron, och med den vill jag sluta.

*Tron är den kraft från Gud,
som vårt hjärtas storm betvingar
Tron är det änglabud,
som oss bär på bönenas vingar
Tron det är Guds hjälp i nöden.
Tron är starkare än döden.*

Asta Brandel

Korset är ett historiskt faktum. En gång var korset vanärens och nederlagets tecken, men genom Kristus blev det segerens och triumfens. Själva kan vi inte skriva det tecknet i vårt livs historia. I stället skriva vi dagligen ett minustecken. Men en osynlig hand kan dra ett streck över vårt minus — då blir det ett positivt tecken och ett kors. Detta är syndaförlåtelsens innebörd. Korset betyder osjälviskhet, självtutgivande, generositet. Det betyder den högsta livsform vi känna och det enda hopp vi äga.

Lindskog

MIN SEMESTER...

Husmödrar och personal vid Ungdomsgården.

Jag vill här försöka i några få ord skildra min semester på Linköpings stifts Ungdomsgård i Vårdnäs. Det var den 5 juni, som jag och de andra husmödrarna kom dit en härlig junikväll. Vi togs emot av husmor självy, fröken Karin Nilsson. Hon var en mycket god och rar människa och gjorde från början ett mycket gott intryck på oss alla. Fröken Nilsson blev också mycket uppskattad av oss husmödrar för sitt älskvärda och vänliga väsen, som gjorde att vi kände oss hemma i Ungdomsgården från första ögonblicket.

Ungdomsgården har ett mycket vackert läge vid en tallskogsdunge, som utgör en härlig naturpark och varifrån det är vacker utsikt över sjön Stora Rengen. Vi var elva husmödrar och så var det en kyrkoherdefru Nyström. Fru Nyström hade kommit för att biträda husmor med lite underhållning för oss husmödrar, och hon läste ibland för oss ur olika intressanta böcker, då vi, om det var vackert väder, samlades uppe i den vackra skogsparken eller annars i det lilla trevliga rummet intill storstugan, under det vi samtidigt handarbetade.

Vi började alltid vår dag med en andaktsstund med psalmsång, varefter vi fick en härligt god frukost kl. halv tio med gott kaffe på maten. Sedan var vi fria och fick göra vad vi ville. Och det var en njutning för oss, som aldrig haft semester förr. Övriga mattider var kaffe med dopp kl. halv ett, middag kl. tre och till sist kvällsmat kl. halv sju. Maten var riklig, god och närande.

Vi blev alla goda kamrater och var som en enda stor familj. Båt fanns nere vid sjön, så när vi kände oss manade att fara ut på en liten roddtur, så gick det även bra. Vi gjorde också detta allt emellanåt, ty det är så vackert runt omkring med vackra hängbjörkar, som speglar sig i vattnet.

En dag hade husmor ordnat med en utflykt med båten Kinda (på Kinda Kanal) och vi blev alla mycket glada över detta. Husmor ordnade med biljetter och gjorde allt för vår trevnads skull. Vi steg ombord vid en brygga, som hette Kvilla brygga, varifrån vi följde med till Rimforsa. Det var en mycket trevlig och intressant båtfärd. Här och där är det mycket smala pass, men det finns även rätt

stora öppna platser med holmar och skär. Vi fick också vara med om en slussning vid Brokind's sluss.

När vi kom fram till Rimforsa, gick vi alla till gästgivaregården och köpte oss kaffe, och det smakade härligt gott efter sjöturen. Det var gott kaffe med härligt, hembakat bröd. Sedan tog vi tåget hem till Brokind och gick direkt till ett gott middagsbord. Så var vi alla glada och belättna med vår utflykt.

En dag var Vårdnäs' kyrkoherde Jehrlander med fru och hälsade på oss på Ungdomsgården. På kvällen blev vi alla inbjudna till prästgården. Den ligger mycket vackert, inbäddad i lövskog av olika slags träd och man har vacker utsikt över sjön. Kyrkoherdens var mycket trevliga och gästfria människor och vi blev bjudna på kaffe med mycket gott till. Så berättade kyrkoherden om sin kyrka och om alla vackra gåvor han fått till den. Den kvällen blev vår andaktsstund i prästgården och kyrkoherden själv höll den.

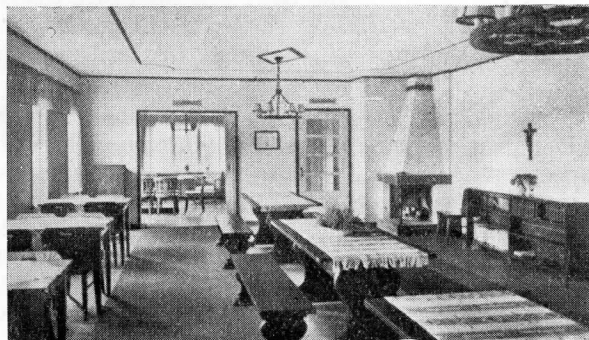
På söndagen var vi alla till kyrkan, där vi fick både höra och se mycket värdefullt.

Vi hade även påhälsning av komminister Per Svae från Tjärstads socken. Han höll ett föredrag om »vår nattvardsgång». Komministern hade en del av sina församlingsbor med, och på kvällen var vi alla nere i den mycket vackert inredda lilla kyrksalen i källarvåningen, en sevärd sal med handmålad lister runt hela taket, visande årets alla skiftningar från vår till vinter. Även den lilla altartavlan var handmålad direkt på väggen.

I källarvåningen hade vi så bibelstudium och även ett föredrag hölls där av en folkskollärare från komminister Svaes församling, Tjärstad, över ämnet »Högmässan». Det var ett mycket uppbyggligt och intressant föredrag. Söndagskvällen blev en stämmingsfull afton, ty då det var grått och kyligt ute, lät husmor göra en brasa i den öppna spisen. Så tog husmor fram sin gitarr och började spela och sjunga. Sedan berättade hon för oss om sitt mångskiftande arbete på ungdomsgården. Det var en kväll som ingen av oss glömmer.

En annan dag hade vi domprostinnan Hammers från Linköping och fröken Karin Nilsson från Norrköping på besök hos oss. Fröken Nilsson höll ett kort men intressant föredrag och fru Hammers avslutade med bön och sång.

Innan vi åkte hem, började förberedelserna för ungdomslägren. En dag kom en diakon, som skulle

Ungdomsgården (interiör).

En efter en gå de bort . . .

Fru H. Ringman.

En efter en gå de bort, de gamla sockenborna, och vi inse med tacksamhet vad de betytt, inte bara för sina närmaste, utan för hela vår bygd. Det blir tomrum efter dem, som först så småningom fyllas.

Så kändes det nog både för oss här i Arkösund och för alla dem, som bo runt kyrkan, när budet om fru *Hilda Ringmans* bortgång nådde oss. En skligt skinande

ljuslåga slocknade helt hastigt. Ty just då, liksom omstrålad av ljus, minnas vi henne kanske allra bäst. Det var ett ljus, som kom inifrån, och som var återsken från den värld, där tankarna ofta dvaldes.

Men vi minnas henne också som den alltid glada och verksamma husmodern på Jonsbergs gård, som aldrig sparade sig, utan gav sig helt och alltid hade tid för dem, som behövde hjälp eller tröst.

Hon var varmt intresserad av det kyrkliga arbetet, och sällan saknades hon på våra sammankomster under de senare åren. Vad hon i det tysta verkat, och vad hennes förbön utträttat för vår församling, kanske först evigheten skall uppenbara.

När vi en januaridag stodo samlade vid hennes bår och hörde de bibelord, som officianten tog till utgångspunkt för sitt griftetal »När de vandra genom tåredalen, göra de den rik på källor», då kände vi alla, att det var ett ord som helt överensstämde med *Hilda Ringmans* liv och gärning. I A-

hjälpa till med allt möjligt, innan lägret började, ty han skulle sedan vara lägerledare, tror jag.

Han berättade en kväll för oss om en diakons arbete. En del av diakonerna går in för socialvård och en del för kyrkliga uppgifter

Så hade vi till slut börjat sista dagen på vår semester, och det kändes nog litet konstigt att skiljas, efter att vi hade haft så trevligt här tillsammans.

När kvällen kom, samlades vi alla i ring kring flaggstången, och när diakonen halade ned flaggan, så sjöng vi »Du gamla, du fri». Så utbringade vi ett fyrfaldigt leve för Ungdomsgården. Sedan gick vi alla in i storstugan, där vi förut hade iordningställt ett kaffebord, som vi husmödrar samlat ihop till. Vi bänkade oss alla runt bordet, för nu skulle husmor avtackas, vilket gjordes av en av oss alla avhållen kamrat, fru Sundby, på ett utmärkt sätt, då hon samtidigt från oss alla överlämnade en bordsflagga till minne av de första semestrande husmödrarna på Linköpings stifts Ungdomsgård i Vårdnäs.

Fröken Nilsson blev glad över sin flagga, för det fanns ej någon sådan förut. Så pratade vi och hade trevligt som vanligt, tills det blev dags för sista kvällens andaktsstund på Vårdnäs. Sedan gick vi alla till vila, glada och nöjda med att vår semester blev en verklig semester *Svea Johansson*

Mitt vackraste barndomsminne

Mitt vackraste barndomsminne är söndagsskolan.

Då jag var 6 år började jag i söndagsskolan och gick där varje söndag tills jag var 13 år. Vi hade 2 mil till kyrkan, därför kom vi barn sällan dit. Men söndagsskolan var något särskilt högtidligt, när julfesten kom, med kaffe, sång och musik. Då fick vi läsa var sitt bibelspråk, och sedan vi läst det, fick vi en knippa ur granen med papperskarameller, julbock och konfekt samt var sin jultidning. Vår lärarinna, som vi kallade »Moster Johanna», satt i en gungstol och läste med oss. Vi hade en textbok med läxa i samt en minnesvers utantill. Vi började alltid med sången: »Jag älskar söndagsskolan och villigt syndar dit».

Vad vi fick lära i söndagsskolan har varit en ledstjärna genom hela livet. Mycket ofta har »Moster Johannas» goda ord och förmaningar kommit som en ledning i livet, och sången som vi sjöng till slut »O, Jesus, bli när oss, Bliv när oss alltför».

Vi äldre behöver hjälpas åt att stödja söndagsskolorna och dess lärare i Jonsberg, ty ingen är så mottaglig för goda intryck som just barnen.

Gunda.

Fru G. Wilhelmson.

Vår Julfest

En söndag efter jul hade söndagsskolan sin julfest. Även konfirmanderna var inbjudna. Festen hölls uppe i kommunalrummet. Vi skulle infinna oss vid 3-tiden däruppe. Och när vi kom, möttes våra blickar av långbord, festligt dukade och dekorerade med levande ljus.

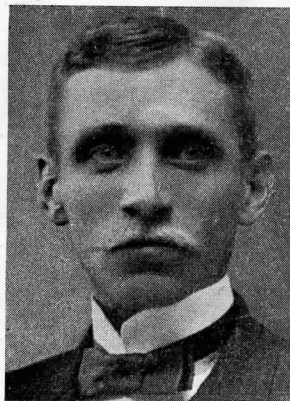
Det hade infunnit sig mycket folk, både stora och små. När alla var komna, hälsade kyrkoherden oss välkomna. Så sjöng vi en julpsalm. Därefter hade fru Odelborn ett litet förhör med oss söndagsskolbarn. Sedan blev de unga bjudna på choklad och de äldre på kaffe.

Kyrkoherden höll därefter ett kort förhör med konfirmanderna. Därpå vidtog lekarna som både gamla och unga deltog i. När vi höll på med att dansa kring granen som bäst, knäckade det hårt på dörren och in kom den efterlängtrade tomten med påsarna och jultidningarna.

När tomten gått visade kyrkoherden film, som uppskattades av både stora och små. Till sist blev det en kort aftonbön och vi skildes glada och tack samma för den trevliga fest som kyrkoherde Odelborn med fru anordnat för oss.

Margareta Hellström.

NÄR JAG SATT I KYRKORÅD

f kyrkokassör M. Andersson.

Anmodad att med några ord få fram minnen och intryck från den tid då jag tillhörde Jonsbergs kyrkoråd, därav tretton år som kyrkokassör, får jag säga, att det är idel goda och glada minnen jag har från den tiden. Som ordförande i kyrkorådet under den tid jag var medlem satt kyrkoherde Em. T. Lambertz, vilken med oväld och nit skötte ordförandeklubban. Jag lärde mig värdesätta honom för hans fullständiga opartiskhet vid frågors avgörande. Han var också begåvad med humorns gudagnista, vilket gjorde arbetet i rådet lätt och trivsamt. Han var dock ej alltid skämtaren och humoristen.

Jag minns de en gång om året återkommande sammanträdena i prästgården med kyrkoråd och kyrkans funktionärer. Då brukade han, sedan förhandlingarna slutförts och den supé, som i regel bjöds på, avslutats, taga till orda och med ledning av någon text ur bibeln hålla ett allvarligt manande tal. Bland beslut av större omfattning som fattades och förverkligades under den tid jag tillhörde rådet, var utökningen av kyrkogården. Detta var ett ganska stort arbete med flyttning av stenmur, ditforsling av fyllnadsmaterial osv. Som kommitterade för arbetets utförande var utsedda v ordf. i kyrkorådet Edvin Ringman samt L. E. Larsson, Kvarn, vilka skilde sig från uppdraget med all heder. Både ordf. kyrkoherde Lambertz och v ordf. Ringman vilar nu i den nya kyrkogården. Frid över deras minne!

Ett annat beslut gällde ringningen av kyrkklockorna i den vackra och antika klockstapeln. Kyrkorådet var enigt om att något måste göras för att klockornas ljud måtte komma till sin rätt och sprida sin klang över bygden. Det beslöts därför att ordna med s. k. trampanordning. Detta tarvade emellertid anordningar i klockstapeln, vilket ej kungl. byggnadsstyrelsen godkände. Då fick förslaget med trampanordningen således läggas på hyllan och beslut fattades om införande av elektrisk ringning.

Den firma i Ystad, som skulle utföra trampanordningen, åtog sig även elektrisk montering för ringning av klockorna, men då motorer för ringningen ej kunde anskaffas inskränktes även denna plan till justering och insättning av kullager o. d.

Mina intryck och minnen från samarbetet med kyrkans funktionärer som jag hade i egenskap av kassör, är alltigenom goda. Det gällde givetvis utbetalning av deras löner. En som jag särskilt vill nämna var kyrkvaktmästaren Sven G. Nilsson, ty honom hade jag mera affärer med. Det gällde skötseln av gravfondernas gravar och gravöppningar

etc. Om honom kan det sägas, att han följer den gyllene regeln Glad och god skall människan vara.

Under min kassörstid i kyrkorådet fick församlingen mottaga en donation å 3.000 kronor. Det var avlidne tandläkaren Svanberg från Norrköping, som i efterlämnat testamente donerat nämnda belopp att förvaltas av Jonsbergs kyrkoråd. Den årliga räntan skulle till julen utdelas åt behövande gamla inom kommunen. Tandläkare Svanberg hade under många år sin sommarbostad på Gränsö. Det var i sanning vackert av honom att i sitt testamente ihågkomma Jonsberg. Jag erhöll flera brev från tacksamma mottagare av julgåvan, vilka visade att den värdesattes, även om beloppet ej kunde bli så stort.

Till sist en önskan att församlingsarbetet må som hittills ske i enighetens tecken samt att kyrkans klockor sekler igenom till kommande generationer må få ringa ut det glada julbudskapet frid och fred på jorden, till människorna en god vilja.

Magnus Andersson.

Intet nytt under solen...

Ungdomsproblem för 70 år sedan.

Protokollet förtäljer sålunda

Protokoll, hållet i kyrkorådet vid sammanträde i sockenstugan den 23 augusti 1880.

§ 1

Förutom undertecknad ordförande voro följande ledamöter närvarande Kyrkovårdarne C. F. Jonsson från Mönnerum och J. A. Jonsson å Jonsberg, ålderman A. Norling från Gränsö och hemmansägaren Magnus Alexandersson från Brytsebo. Härförutom voro till kyrkorådet inkallade f. kronobåtsmannen Olof From från Fromtorp, skomakaren Jonas Peter Kjellgren från Brytsebo, skraddaren August Palmgren från Tallbacken och hemmansägaren Carl Gustaf Sundström från Brytsebo, vilka med undantag av Sundström även närvaro.

§ 2.

Delgav ordföranden kyrkorådet den sorgliga anledningen till sammanträdet, bestående densamma däruti att åtskillig ungdom från Brytsebo by och närliggande ställen nattetid svärmade omkring och störde nattfriden. Särskilt hade förre kronobåtsmannen Olof From i Fromtorp blivit under olika tider under sommaren tre nätter i sitt hem ofredad genom stenars kastande på stugtaket, genom dörrens och fönstrens barrikerande med bräder och diverse bråte, genom stöj och väsen.

Med anledning av detta beklagansvärda förhållande uttalade ordföranden några allvarliga varningsord och sökte påvisa, varthän ett sådant levnadssätt, som nämnda ungdom ådagalade, med säkerhet förde.

På grund därav att From enskilt till ordföranden uppgivit, att vid ett av de omberörde tillfällena fridstörarne

DÅ VI SUTTO I VÅR BÄNK...

Minnen från min skoltid i Jonsberg omkring sekelskiftet

Bef.-man John Pettersson.

Mina tankar går åter till mina skolår i Jonsberg. Det var åren omkring sekelskiftet. Jag blev hastigt flyttad från stadsmiljö till landsbygdens då rätt enkla förhållanden i skolhänseende, ty i Jonsberg stod skolväsendet mycket lågt såväl med hänsyn till lokaler som undervisning.

Första morgonen i Jonsberg fick jag se en äldre, något halt man, omgiven av en flock barn, komma vägen över ån och styra sina steg mot den lilla stugan på kyrkogården. Inte kunde jag tro, att det var en skola, men så var det, och många jonsbergsbor har där inhämtat sina första skolkunskaper av den gamle småskolläraren Grentzelius. Men under vilka förhållanden! Jag minns den gamla stugan med sitt låga rum och den stora öppna spisen i hörnet invid vedboden. Dörren där inne var anordnad som en skjutlucka på väggen, varifrån en trappa ledde upp till vinden. Där uppe förvarades nya likkistor, och bland allt annat gammalt bråte även delar av de änglakroppar, som numera förvaras i kyrkans kor. Inredningen i stugan var då ett lågt bord med bänkar omkring, vilka senare utbyttes mot vanliga skolbänkar, samtidigt som ett större fönster på gaveln upptogs. Då man såg denna interiör, kunde den ej göra någon glad. Men allt har sina glada poänger, och så var det nog även här, fastän allt var så primitivt som det kunde vara. Så pågick t. ex. skollektion i ytterrummet, medan den gamle käppgubben »Johan på Mickelsö» var i det andra, sågande och huggande ved. När han skulle vila sig, kom han in i skolrummet och

voro till antalet fyra och att han igenkänt tre, nämligen till sammanträdet inkallade K., P och S., tillfrågades nu de närvarande K. och P., om de erkände sig skyldiga till förseelsen mot båtsman From, men då nekande svar avgavs, och förut vid sammanträdet under redogörandet för förloppet av mot honom övade fridstörandet i så måtto ändrat sin uppgift, att han sade sig icke kunna bevisa, vilka fridstörarne voro, fann kyrkorådet sig icke kunna något vidare i saken företaga.

§ 3.

Till justeringsmän av detta protokoll utsågos kyrkivärden C. F. Jonsson Mönnerum och J. A. Jonsson på Jonsberg.

Som ovan, infidem.
Israel Kinnander

Justerat betyga: C F Jonsson J A Jonsson

åt sin matsäck, varefter han sedan vek samman sin rock till huvudgård och lade sig på golvet för att sova. På kvällen efter lektionerna kom »Mor Anna» och städade, men eldningen fick lärare och elever själva ombestyra. Om det var några av barnen, som kom först, så kunde det hända, att den stora järnluckan, som var spjäll, hamnade ute på golvet och gjorde rummet och eleverna rätt mörka.

Detta är vad jag såg. Men själv började jag min skolgång i Mönnerum i Jonsberg. Ej heller detta var någon idealisk skollokal. Det var lågt i tak med ytterkläder, matsäcksväskor och korgar i en skön röra mellan dörren och kakelugnen. Något fönster öppnades aldrig. Här, i denna för mig nya skolmiljö, mottogs jag av folkskollärare J. A. Levin och fyra årsklasser skolbarn. Det var stora och manhaftiga pojkar i långbyxor och storstövlar samt flickor i klänningar, som räckte ett gott stycke nedom knäet. Att jag, en liten stadspojke i knäbyxor och långstrumpor med kängor, var som en sparv i tranedans, är ej mycket att undra på. Då jag presenterade mig med mitt betyg för läraren, fick jag som välkomsthälsning orden »Stadspojkar brukar vara ena rackarungar».

Så började då ett nytt skede i mitt skolliv med nya lektionsmetoder, nya lekar och fritidssysselsättningar. Vid den långa ladugårdslängan låg en stor hög med stakar och grenar, som av pojkarna under vårterminen skulle huggas till spiselved. Fanns det is på hagslätterna, så åkte man under rasterna slängkälke där. Då det blev torrare i markerna var »skytt och hare» en mycket omtyckt lek, som gick vida omkring i skog och mark. Det var sällan så noga, om man ej kom precis till lektionstidens början, men det berodde kanske på den långa lektionstiden, som varade från kl. 8.45 till kl. 4 på eftermiddagen. En annan lek, som brukades mycket under den vackra årstiden, var ett klot eller bollspel med ett träklot och stakar samt en massa gropar i marken. Jag lärde mig aldrig att förstå utgången av det spelet, kanske därför att jag inte haft sinne för bollspel. Så skulle man övas i vapnens bruk. Man skulle exercera med trågeväv eller bollstakar, om man inte hade gevär. Vi fick marschera på vägen och ibland utsträcktes marschen till Överbäcken för stenplockning på herr Levins täppa, vilket blev en förening av det nyttiga med det nöjsamma.

Mitt sista skolår i folkskolan var i Riddartorps skola, som jämte Drösstorps skolan var riktiga skolpalats i Jonsberg på den tiden. Skolsalen i Riddartorp är sig lik den dag som i dag är.

Läraren, Gustav Andersson, var nog den store barnavännen som i hela sitt liv arbetade inom skolan. Då jag kom till hans skola var han stämplad av sjukdom och lidande, vilket också satte sin prägel på hela skolan. Jag tänker ofta på hur mycket man än fick lära på ett år där, så var dock inget

GLANSEN UTI ÖGON UNGÅ . . .

Maj Kjellström berättar om sångens glädje

Maj Kjellström.

all trötthet och allt jäkt och känner sig fri och glad som barnen själva.

Jag glömmer aldrig första gången vi skulle sjunga i kyrkan. Det var på folknykterhetens dag för några år sedan. Vi var förfärligt nervösa. Men allt avlöpte ju något så när lyckligt, tyckte vi. Se-

annat år så fattigt på glada skolminnen. Då man kom in inom skolans hägn och stör, så var det som om alla ungdomsglädje var bortblåst och allt var så pedantiskt och korrekt. Lektionerna gick efter ett schema, som följdes till punkt och pricka. Varje morgon togs det gamla psalmodikonet fram ur skåpet och placerades på bordet. Ett drag med stråken, pinnarna, som strängarna var fästade vid, lossades och spottades på samt skruvades fast, ett par knäppningar på strängarna och så kunde sången börja. Sedan blev det katekes- och bibelläsning, biblisk historia och andra ämnen samt varje fredag en provräkning med de fyra räknesätten i samma tal. Här kom man aldrig utom skolgården under lektionsdagarna och man bevakades även på hemvägen. Den enda gång man kom utom grindarna var, när man fick gå till brunnen och skura griffeltavlan.

Nu är de borta, alla de lärare, som då verkade inom Jonsbergs. De var alla så olika till sätt och sinne och temperament, men besjälades nog av samma anda att fostra de unga till goda medborgare. En sak som man bör ihågkomma är, att om lärarna aktas och värderas för sin lärargärning av de äldre, så respekteras de också mera av barnen. Vi, som åren vid sekelskiftet gick i Jonsbergs skolor, är nu gamla män och kvinnor med barn och barnbarn, och många har redan lämnat denna jorden. Av den årsklass som år 1900 fick sina avgångsbetyg i Rid-dartorps skola, tror jag att jag är den ende som nu finns kvar

Då vi gör jämförelser med nu och då, ser vi att allt har ändrat sig till det bättre. Men vi önskar också att vi i den nya storkommunen skall få allt i skolhänseende väl ordnat, till gagn för kommande släkten.

J—n.

dan har vi ju sjungit vid flera tillfällen. I Dagsbergs och Rönö kyrkor har vi också medverkat ett par gånger och alltid har det varit lika spännande o. roligt. Våra möjligheter är ju så små, men vi försöker göra så gott vi kan. Kanske har våra sånger varit andra till glädje någon gång liksom de varit oss till glädje vid våra repetitioner och övningar. Det är nog ganska viktigt att barnen har något att samlas omkring, något att intressera sig för utanför skolan och hemmet. Då är väl just sången något att ta fasta på. Det är roligt att se de små de första gången stå inför allmänheten för att sjunga någon liten sång, hur ögonen strålar och hur lyckliga de ser ut. Då känner man faktiskt att man fått lön för mödan. Visst är det besvärligt att sjunga många gånger och särskilt på vintern, då ju värme ej finnes i lokalen, utan man måste åka i förväg och elda upp lite grand i förrummet, så att man kan vistas där vid övningarna. Men allting går bara man riktigt vill. Och visst vill man. Det är bara det att man känner sin oförmåga att kunna utträtta någonting.

Har man dock en gång börjat arbetet bland barnen sitter man ohjälpligt fast i det. Om tiden bara ville räcka litet bättre, men det är väl ett problem för de flesta. Kanske tycker mängden att det är ett otacksamt arbete, men så är inte fallet. Man får så många rörande bevis på tacksamhet och tillgivenhet, vilket uppväger alla besvärigheter. Därför hoppas vi även i fortsättningen få samlas kring vår sång, vår fana och vårt valspråk Sanning, kärlek, renhet.

*Glansen uti ögon unga
bär ett bud om vår
Väntas vi av mödor tunga,
fram dock färden går
Sång på färden,
ljus åt världen.
Aldrig vika,
aldrig svika
fanan som vi kallar vår,
det är löftet som skall lysa genom framtidsår*

87-ÅRING

Den äldsta i församlingen är änkefru *Ebba Lind*, Drösstorps skola, född 17 augusti 1863.

Fru Lind är vaken, intelligent och pigg och följer intresserat dagshändelserna. Hon är bosatt hos sin måg, f. statspolisen *Otto Klang*.

ANNA BERÄTTAR

Vi var sex barn. Far var båtsman och han var sällan hemma. Mor fick ensam sköta om det lilla båtsmansstället och oss barn.

Vi hade tre kor och mycket litet att ge dem. Jorden till båtsmansstället kunde inte på långa vägar ge foder åt tre kor utan det blev vi barn som fick hjälpas åt att skaffa vinterfoder till korna. Vi var ute med våra skäror och tog gräs i hagar, backar och dälдер. Ett gott tillskott till fodret var vassen. Med vår flatbottnade eka rodde vi runt om i vikar och skär och tog mycken vass, som vi soltorkade hemma på berget. Vi fick inte ge oss förrän den lilla ladån vid ladugården blev full. I en stor kätte förvarade vi ströet, som bestod av repad mossa, vanlig vägmossa.

En gång, då vi varit ute efter vass och skulle gå i land från vår eka, råkade jag trampa på en stor huggorm, som i gengäld högg mig i foten. Ormen var jättestor och den simmade ut i vattnet efter sitt kap. Men fastän det gjorde så ont i foten, bar jag hem min vassbörd och talade så om för mor vad som hade hänt. Men mor sade att jag var tvungen att mjölka kväll, för hon hade så mycket att göra. Jag mjölkade, och min arma kropp värkte. När mjölkningen var färdig, så var jag totalt slut. Jag riktigt illskrek, för jag såg och kände hur jag svullnade upp i hela min kropp. Jag hade fått en blågrå färg och var sick-säck randig som ormen på benet och lite var stans på kroppen.

Mor och mina syskon repade blad och lade mig naken på dem ute i en bod. Här svimmade jag tag på tag och vaknade upp lika många gånger. Mor kom ut till mig med kalvost i en kruka och en träsked att äta med. Men jag kunde inte äta. Hon ville mata mig, men jag var så svullen att jag inte kunde öppna munnen. Hon ställde då krukans bredvid mig, så att jag kunde äta när jag ville. Det dröjde ett par dagar innan svullnaden gott ned så pass, att jag kunde smaka på kalvosten.

Bladen, som jag låg på, skulle dra giftet ur min nakna kropp. Ja, jag blev bra så småningom. Om det berodde på bladen eller ej, vet jag inte.

Det var så fattigt därhemma. Mor bad oss att vi aldrig skulle gifta oss och sätta barn till världen.

Jag lovade mor att aldrig ha några barn. Vi levde mest på potatis och mjölkropp under den tid då vi inte kunde fiska. Vi hade intet rågmjöl, än mindre vetemjöl.

Så snart vi läst för prästen, så måste vi ut för att tjäna vårt uppehälle. Jag läste fram på våren och på hösten fick jag ta plats hos en bonde i Gryt som piga. Där fick jag hjälpa till med allting från kl. 6 på morron till sena kvällen. Det var inte tal om att få någon stund ledig. En gång fick jag självvärk i ett finger. Det värkte, så att jag grät natt och dag. Husbonden blev ursinnig på detta oväsen och gick helt resolut och gav mig en örfil, så jag ramlade mot ett byråhorn och slog hål på ena örat. Då beslöt jag mig för att gå min väg, och när klockan var mellan 3 och 4 på natten, så gick jag raka vägen till skogen. Så småningom hittade jag vid middagstiden en väg, som ledde upp till landsvägen. Då blev jag glad, för sedan kom jag snart till kända trakter och hittade hem. Mor blev inte glad, när jag bad henne att få stanna hemma. Ja, du får fråga far, sa hon. Jag gick då till far med mitt knyte och tiggde och bad honom att få stanna hemma.

Så berättade Anna på ålderdomshemmet för

Syster Ragnhild.

*Skuggorna längas och dagen är slut,
hjärtat vill stanna och vila.
Solen i havet skall slockna ut
för mina blickar, som ila
då dagen är evig, där natt aldrig rör,
där solen ej bränner, blott torkar var tår,
där friden är utan all ände.*

*Ja, dit vill jag ila när dagen är slut
och dimmorna kalla sig breder
över vår jord i en ängslig minut.
Lyckan går ju med solen neder
Se, hur det mörknar på villande stig!
Eviga hem, säg, är ljuset hos Dig?*

RAGNHILD

”Från Jonsbergsbo till östra Vikbolänning”

Tankar inför kommunalsammanslagningen av landstingsman *Erik Glimmér*

Erik Glimmér.

Storkommun och kommunalsammanslagning två ord som man möter så ofta, man möter dem i radion, i tidningspressen, i det kommunala arbetet och vid samtal mellan två eller flera kommer man ofta in på dessa ämnen. Och särskilt den kommunalt engagerade kan väl knappast någon dag komma förbi detta ämne.

Det är med andra ord kommunindelningsreformen, som det officiellt heter, som mer och mer kastar sin slagskugga framför sig.

Preludierna är ju redan överstökade. Genom utredningar, yttranden och överläggningar mellan kommunala representanter och företrädare för högre myndigheter har reformen planlagts, innan slutgiltiga beslut har fattats.

Vid dessa förberedelser har så delikata frågor behandlats som de nya kommunernas storlek, deras nya namn och vilken plats som skall koras till kommunens huvudort, för att nämna några exempel.

Vid dessa förberedelser har man fått många slående bevis på hur bygdekärleken blommar, där man oberoende av skilda åsiktsriktningar slagit vakt om just sin egen bygd och sin egen kommun.

Genom kommunalstämmorna för storkommunen i våras och det på dessa förrättade valet av kommunalnämnd har man ytterligare fått påminnelse om vad som förestår, och när detta läses har man även hunnit med att utse de nya kommunalfullmäktigeledamöterna.

En fråga som man ofta mött och möter inför detta nya är det nödvändigt med denna reform? Man möter den frågeställningen hos kommunalmanen såväl som hos den enskilde kommunmedlemmen. Och mången är nog benägen tillskriva lagstiftarnas reformlusta anledningen till reformens tillkomst. Så enkelt får man nog inte avfärda det hela utan måste nog ta bakgrunden till reformen i beaktande innan man fäller sitt omdöme. Man har ju här att konstatera att de nuvarande kommunerna är mycket oregelbundna såväl till form, folkmängd som skatteunderlag. Folkmängden varierar från 78 invånare i Norra Sem i Älvsborgs län till 24.926 i Skellefteå landskommun. Om inte just denna variation i befolkningshänseende funnits och om alla kommuner varit t. ex. av Jonsbergs storlek med dess 1.150 invånare, hade säkerligen inte denna sammanslagning blivit aktuell. Man har

ju även här haft att ta hänsyn till befolkningsutvecklingen med den starka utflyttningen som pågått och pågår från framför allt skärgårds- och skogskommunerna.

Sedan man tagit del av dessa faktiska förhållanden, står man nog inför det faktum, att skall man ute i dessa små kommuner kunna lösa t. ex. socialvårdens problem och kunna bemästra de skolorganisatoriska frågorna, så var denna sammanslagning ofrånkomlig.

En annan fråga man möter blir den nya kommunalförvaltningen smidigare och blir den billigare? Ja, den blir smidigare i så måtto att man slipper ifrån kommunalförbunden åt olika håll och för olika uppgifter och den blir smidigare även i det avseendet, att antalet kommunala förtroende- män minskas.

Men här uppstår då frågan är detta senare just en fördel? För min del anser jag det inte, och jag ifrågasätter t. o. m. om det inte är denna reforms största nackdel. Man står här inför det faktum, att med reformen blir cirka 20.000 kommunalmän överflödiga och man kan nog med fog befara, att intresset för de kommunala angelägenheterna kan bli mindre, när arbetet skall centraliseras till ett så mycket mindre antal händer. Och den personkännedom, vilken är av den allra största betydelse vid många kommunalärendens avgörande, måste här även bli svårare att upprätthålla. Att förvaltningen skall bli billigare, kan man nog inte räkna med. Genom de längre avstånden för ledamöterna i nämnder och styrelser till sammanträdena kommer givetvis arvodesfrågan i ett helt annat läge än tidigare. Och inte får man väl räkna med att i fortsättningen få så mycket kommunalt arbete utfört som det har gjorts i de små kommunerna för ringa eller för ingen ersättning alls.

Jag har här tagit upp några huvudfrågor som man möter inför denna kommunalorganisatoriska omvandling och mycket mera skulle kunna anföras av frågor och problem man här ställes inför. Många av dessa kan säkerligen inte besvaras ännu. Tiden och utvecklingen får nog här ge svar på mången fråga. Man kan endast uttala den önskan, att när vi nu träder in i detta nya, när kommungränserna flyttas, vi samfällt skall kunna mötas i uppgifterna.

Ytterligare en önskan att vi alla och envar går in med något av vad som angavs i inbjudan till årets medborgardag i Jonsbergs kyrka, nämligen tjänandets sinnelag, att vi inom den vidgade kommunens gränser skall gå till verket med den målsättningen, att det är vi som tjänar bygden och att det är bygden som tjänar oss.

OMBERG VAR FÄRDENS MÅL...

Det var en strålande, solig dag, som lovade gott i fortsättningen, när två bussar möttes vid vägskälet till Jonsberg vid 7-tiden den 31 juli, och passagerarna sågo förväntansfullt och glada mot en visserligen lång, men givande dag.

Såsom inledning hölls en kort andaktsstund av kyrkoherde Odelborn i Jonsbergs kyrka, varefter färden ställdes till Norrköping, där ett kort uppehåll gjordes på Stortorget, som nu var planterat och försett med särskilda platser för bussarna.

Från Norrköping styrdes färden förbi Borgs kyrka och Klinga till Löfsta. Med tanke på den långa och svåra uppförsbacken, voro vi nog litet tveksamma, när vi fingo höra, att där borde visas, hur en herrgård kunde se ut. De flesta fingo så under sakkunnig ledning gå omkring och titta på allt gammalt och stilfullt, som fanns där Slottet ägdes ju på 1500-talet av släkten Lillie. Mest bekant är riksmarskalken Axel von Fersen, som dödades på Riddarhustorget i Stockholm år 1810. Genom hans dotter övergick slottet till ätten Piper. Den siste Piper, Sofie, var gift med en Nordenfalk, och i testamente år 1940 efter henne bestämdes att slottet med dess samlingar skulle övertagas av Östergötlands Museum samt jordbruket av Riddarhuset.

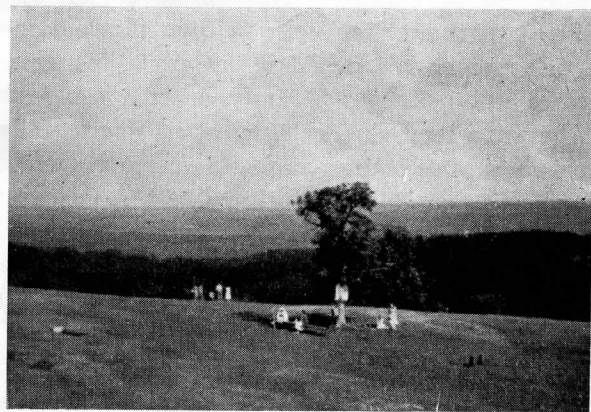
Sedan gick färden förbi Kimstad kyrka med sina två ryttare på taket, påminnande om två prinsar Erik, vilka år 1066 kämpade om kronan.

På grund av vägarbete togs en omväg på smala, krokiga vägar över Askeby och Vårdsberg och så anlände vi så småningom till Linköping. Där besågs domkyrkan, som lär vara från 1100-talet, och i synnerhet voro vi intresserade av den nya altartavlan, som i vårt tycke verkade alltför modern i den ärevördiga kyrkan. För oss Jonsbergsbor var det intressant därför, att det varit på tal om, att det s. k. Jonsbergsskåpet (den gamla altartavlan, nu i Historiska Museet) skulle uppställas här. Men det var visst för litet för den väldiga domkyrkan.

Efter en liten kaffepaus gick färden vidare över Svartån till Vreta Kolster. Denna ärevördiga kyr-

ka tillhörde Cisterciensorden, som instiftades här år 1162 och är h. o. h. byggd av kalksten. Största delen härstammar från klostertiden, medan tornet och det Douglasska gravkoret är från nyare tid. Av det forna nunneklostret återstå cirka halvmeterhöga murar av det gamla refektoriet. Av själva klosterhuset kvarstå murar till över manshöjd.

Från kyrkan färdades vi till Bergs slussar, vilka taga upp fartygen 40 meter från Roxen. Därefter

Utsikt från Ombergs hjussa.

gick färden utefter kanalen, och det var egendomligt att se båtar högre upp än vi själva; landsvägen gick nämligen lägre. Vid Borensberg skulle vi över kanalen, men där var stopp. Bron var uppfälld för att släppa igenom en motorskuta, och innan bron kom ned igen, fingo vi se, hur hon i slussen sjönk så sakta till vattenståndet i kanalen.

Motala foro vi hastigt igenom, och vi kommo över kanalen, innan en båt, varav vi sågo endast aktern, hann fram. Annars hade vi blivit ytterligare fördröjda.

Vadstena var nästa hållplats, där vi fingo en förträfflig lunch på Gillesstugan. Slottet där var stängt, så när som på spetsavdelningen, så en stor del av oss gingo till klosterkyrkan, där under ledning besågs dels hertig Magnus' grav och Birgittas skrin och andra svärtheter. Strax intill låg det

forna nunneklostret, där ett par rum visades, det övriga huset upptogs för annat ändamål. Från kyrkan till bussarna gick vägen över parken utmed Vättern, och man måste avundas vadstenaborna deras härliga plats, där det måste vara särdelse grant med utsikten över den vida Vättern med dess klara vatten. På vägen till klosterkyrkan passerades Rödetoarn som är en kvarleva av den gamla stadskyrkan (nu sammanbyggd med ett skolhus Tor-net kallas Rödetoarn, därför att det var av tegel, till skillnad från Klosterkyrkan, som kallades Blåkyrkan, till följd av den blåaktiga sten, varav den är uppförd.

Strax man kom ut från Vadstena såg man en grön kulle och snart rullade bilarna nedanför en skogklädd bergås. Det var Omberg. Hur skulle vi komma dit upp? Men bilarna krånglade sig upp för en brant väg till Höje äng, och sedan var det bara 200 meter kvar till högsta punkten, Hjässan. Fastän det stycket var rätt så knogigt att gå, brant och besvärligt. Men väl uppe hade man lön för mödan. En härlig utsikt över Östgötaslätten med många gårdar och kyrkor. Sjön Tåkern hade man föreställt sig vara en jämförelsevis liten fågelsjö, men nu fick man se, att dess fria vattenyta var enorm (över 1 mil i längd). Stränderna äro dock sankna och be vuxna med vass, och endast på några ställen kan man medels skurna rännor i vassen komma ut på fritt vatten. Där sågs också Ödeshög i fjärran. Nedanför låg Dags Mosse, där utgrävningar pågå efter pålbyggnader och andra forntida bebyggelser. Det var skönt och härligt där uppe, och det var inte underligt, att vi stannade där länge.

Från Omberg åkte vi sedan ned en annan väg, som förde oss förbi Alvastra ruin, som vi dock sågo på avstånd, ty dagen var framskriden, då vi nog glömde oss kvar litet för länge på Omberg i den vackra sommarkvällen. Nu gick färden till Rök. Där fanns den märkliga Rökstenen, cirka 2½ m. hög och 1,30 m. bred, med runinskrifter på alla sidor. Det berättas, att stenen förut suttit inmurad i vapenhusväggen i Röks kyrka. Men år 1862 flyttades den till sin nuvarande plats, och har numera fått tak över sig. Från stenen gingo vi in i kyrkan, där kantor Kronberg spelade och kyrkoherde Odelborn bad en bön och läste Välsignelsen. Färden gick vidare över Väderstad och Bjälbo till Skän-

ninge, för att få litet kaffe och det sista avbrottet före den långa hemfärden. Skänninge är ju en gammal stad, från 1200-talet, men skymmet gjorde det omöjligt att utforska den.

När vi omsider lämnade staden var det nermörkt, så vi inte kunde se oss omkring, utan voro glada, när sången stämde upp och band oss samman. Så fortsattes färden till Broxviks vägskäl, där en del passagerare gingo av. Vår färdledare, kyrkoherde Odelborn, avtaackades för den underbara färden.

Så var det inte långt till Jonsbergs vägskäl, där omgruppering ägde rum, för att transportera passagerarna vidare och närmare respektive bostäder.

Klockan var nu bortåt tolv, och en del voro nog trötta, men alla tyckte, att det varit en härlig och intressant dag, som sent skulle gå ur minnet.

—ss—

Färden gick till Kvarsebo . . .

Jonsbergs kyrkliga söndagsskola och årets konfirmander och en del församlingsbor gjorde gemensamt en utfärd söndagen den 21 maj 1950 till Kvarsebo. Kl. 9 startades färden från Arkösund i bil upp till Jonsbergs vägskäl, där två bussar väntade. När vi placerat oss i bussarna, fortsattes färden till Färjestaden i Östra Husby, där vi åkte färjan över till Kvarsebo. Så gick vi upp till Kvarsebo vackra kyrka, där kyrkoherde G. Lundberg höll högmässa. När högmässan var slut, gick vi upp till skolan. De äldre blev här bjudna på kaffe och de yngre på läsk, kakor, tårta och apelsiner. Och allt detta smakade mycket gott efter resan. Sedan blev det sång och frågesport. Efter förfriskningarna gick vi upp på utkiksberget Klippan, därifrån var det fin utsikt över Bråviken och Kvarsebo. Sedan måste vi tänka på hemresan. Färden gick åter till våra hemorter efter en trevlig söndag.

Tvillingarna

Vittna om Gud, det betyder först och främst att leva så, att livet blir dyrbart för andra och att det goda i dem stärks.

Kaj Munk

EN GAMMAL GÅRD

Notarie S. Svenson.

Bland de äldsta gårdarna i Jonsbergs socken och den, av vilken socknen troligen fått sitt namn, är Jonsbergs säteri.

År 1317 bestämde nämligen hertig Erik, att de frälsemän, som tillägnat sig lägenheter å båda sidor Bråviken, varibland även »Jonsberg, som förr kallades Menaos», skulle återställa desamma till kronan och inom sex veckor återbära de inkomster, de därav årligen uppburit. (Vid 40 mark bö-

ter, hertigens enska De uppräknade lägenheterna voro Jonsberg, som förr kallades Menaos, Rytzohulka, Klackareboda, Peterstorp, Stockholmstorp, Hederstorp, Espingsdall, Salsaback, Ramsdal, Qvarna i Ripaaa och Bredhakeraa.

Ordet Menaos kommer av oos åmynning. (jfr Västerås och Östra Aros) samt Mena-ån den skadliga ån antagligen genom sina översvämningar Jfr orden menlig, menlös och menföre o. d.

Ordet Jonsberg lär ha fått sitt namn efter en Jon Stake. Ett berg finnes i närheten, som ännu kallas »Jons berg», och å vilket finnes ett stenkummel. Sägner berättar, att Jon Stake där haft sin borg. Jon Stake skall ha varit en väldig viking, som från Svea rike borttrövat en underskön prinsessa, med vilken han en lång tid flackade omkring på havet. Men den sköna prinsessan leddes vid detta liv och längtade åter till land. Jon lovade henne då, att han skulle söka upp en härlig plats i Götaland och där bygga henne en skön borg, om hon lovade honom att såsom trogen maka stanna hos honom. Hon gav löftet och besvor det. Han förde henne då åter till hennes fader, medan han själv drog ned till östgötaskären och lät på det ovannämnda berget bygga en präktig borg, som han befästade, och dit han förde sina skatter Då allt var färdigt, begav han sig till Svea rike och friade till prinsessan. Denna hade för sin fader uppgivit, att hon blivit av Jon Stake räddad ur vilda sjörövarers händer, vilket gjorde, att Jon Stake blev väl mottagen av konungen. Och då denne förnam, att Jon Stake var en bård riddare, som ägde stora skatter och många skepp, hade han intet emot att giva honom sin dotter till äkta. Bröllopet firades med stor ståt, och på sitt väldiga drakskepp förde Stake sin brud till sin nybyggda borg, som nu fick namnet Jonsberg. Här levde de många år lyckliga och nöjda och fingo flera barn. Äldste sonen, som hette Jon efter fadern, ärvde sedan borgen, och lät uppodla trakten samt blev dess förste jordbrukare. Från honom skulle den tappre Harald Stake härstamma i rätt nedstigande led, och vi erinra oss, att Åke Ulfsparrs första fru, Krestin Stake, död 1677, var dotter av denne tappre general.

Jonsbergs säteri.

Jonsbergs forna »karaktärshus» låg icke på dess nuvarande plats, utan längre nedåt ån till. Ladugården lär ha legat på andra sidan ån invid berget i parken, och ännu i början av 1900-talet benämndes bron över ån »Lagårdsbron» ladugårdsbron.

År 1574 den 20/4 donerades egendomen av hertig Karl till

Kristoffer Eriksson Ulfsparre,

död ogift 1586, och efter hans död donerades egendomen av hertig Karl till han broder

Riksrådet Hans Eriksson Ulfsparre

(herre till Broxvik i Grenna socken, Mörbylund i Säby socken samt Jonsberg i Jonsbergs socken och Värnanäs i Halltorps tocken, vilken sistnämnda gård han erhöll i förläning år 1603) »på behagelig tid» tillika med kvarn och idfiske samt tillsammans med Djäknetorp, Stockholmstorp, Klockaretorp, Häckla och Skogen med utskyllder och ränta, vilken förläning sedermera (år 1589) gavs på hans livstid och till slut (år 1597 15/12) till evärdelig egendom. Död på Värnanäs 1616.

Han köpte bl. a. Fettsätter för 60 lod silver och 6 alnar kläde samt Bredåker för 219 lod silver

Han flyttade Grenna-Broxvik till Jonsbergs socken år 1609.

År 1609 byggde han Jonsbergs kyrka. Före 1606 hade ett kapell stått på den backe, där nu Jonsbergs sätesgård ligger, men han lär ha flyttat detta kapell till kyrkans nuvarande plats.

Ärvdes år 1616 av sonen

Riksrådet Åke Hansson Ulfsparre

(herre till Jonsberg i Jonsbergs socken och Älvgårde i Rasbo socken, friherre och landshövding i Gotlands län.) Född på Grenna-Broxvik 13/4 1597, död på Jonsberg 27/7 1657

Han gav till den av fadern byggda nya kyrkan år 1647 ett vackert och egenodmigt altarskåp av täljsten (som numera finnes i vapenhuset), ävensom ett annat altarskåp till Häradshammars kyrka år 1657 Detta skåp flyttades sedan år 1799 till Jonsbergs kyrka, och säges vara taget av Åke Ulfsparre i ett kloster i Tyskland under 30-åriga kriget. (Detta altarskåp såldes år 1899 för kr 5.000 till Nationalmuseum.)

Han kallar sig »Eques de Broxvik et Jonsberg»

Till sist kom egendomen genom utbyte av annan mark enligt kungl. brev 10/1 1684 till sonen

Landshövding Åke Åkesson Ulfsparre

(herre till Jonsberg i Jonsbergs socken och Vänersnäs i Näs' socken)

Då Broxvik reducerades, måste Åke Ulfsparre erlagga en betydlig lösepenning år 1688, när donationsbrevet ej sträckte sig längre än till och med brodern Hans' livstid.

Åke Ulfsparre var nu herre till både Jonsberg och Broxvik, och han bosatte sig en tid på Broxvik, men återvände sedan till Jonsberg.

Han dog år 1701 och ligger jämte sin 2:a fru, Elisabeth Falkenberg, begravnen i kopparkistor i Häradsammars kyrka. (Jonsberg var då endast kapellförsamling till Häradsammars, och först år 1861 blev den egen församling.)

År 1701 kom egendomen genom arv till mågen

Härads hövding Paul Rudebeck

(han var nämligen gift 2:a gången med Christina Ulfsparre) (herre till Jonsberg i Jonsbergs socken och Husaby i Skatelöfs socken samt Ekeryd i Väckelsågs socken) Född 7/8 1657, död 17/3 1711, och ligger jämte sin 2:a fru, Christina Ulfsparre, begravnen i Ulfsparreska gravnen i Häradsammars kyrka.

Egendomen ärvdes år 1711 av sonen

Ryttmästare Paul Rudebeck,

född 9/10 1694, död på Jonsberg 1729, gift 1715 med

Friherrinnan Beata Sofia Mörner,

född 24/9 1694, död på Jonsberg 5/11 1761

År 1743 förärades till kyrkan en stor ljuskrona av Beata Sofia Mörner, och år 1756 en predikstol, som var försedd med Rudebecks och Mörners vapen. En mässhake, rikt broderad och med ett kors i silverbrokad, skänktes även, vilket framgår av att på densamma stå bokstäverna P R. B. och C. C. U S. (Paul Rudebeck, Christina Ulfsparre) samt årtalet 1759.

Hon efterträddes av sonen

Major Paul Rudebeck

(herre till Jonsberg och Strömsborg) Född på Jonsberg 4/6 1717, död på Jonsberg 20/10 1778.

Angående stridigheterna om Jonsberg berättar en handling av år 1762, att kammarherre Johan Rudebeck (en broder till ägaren) och överstelöjtnanten Per Hummerhjelm till Hofgren, fastän svägrar (Hummerhjelm var nämligen gift med Anna Maria Rudebeck 1683—1769), blivit oense om rågången mellan egendomarna, och att de båda riddersmännen utmanat varandra på envig. Klädda i full rustning drabbade antagonisterna samman och hamrade sina slagsvärd slöa på varandras omhöljen. Efter att en halv dag ha kämpat, utan att den ene kunde övervinna den andre, slöto de fred och beseglade fredslutet med ett gästabad på Jonsberg. Platsen, där enviget stod, heter än i dag Trätgårdet.

År 1783 kom egendomen till

Friherre Blechert Casimir Sparre,

född 12/8 1721, död 23/4 1792.

Omkring 1790 såldes egendomen till

Friherre Gerhard Vilhelm Lejonhjelm och

Fabrikören P J Swartz,

men år 1791 blev

Fabrikören P J Swartz

ensam ägare.

Född 23/11 1755, död 25/8 1819.

År 1821 ärvdes egendomen av sonen

Ryttmästare Carl Jacob Swartz,

född 11/2 1800, död på Jonsberg 18/12 1874.

På själva julaftonen 1838 drucknade fyra av hans elva barn på "Kappelvika" (Kapellviken) tillsammans med överstelöjtnanten Otto Kalmberg. Det säges, att trots den tragiska händelsen julaftonen måste fortlöpa programenligt. Behärskning av underbar art.

Efter hans död ägdes Jonsberg av hans änka, Eva Charlotta Jederholm, och dottern, Eva Gustava, samt sedermera av ankans arvingar

År 1883 inköptes egendomen av

Godsägare Sven Peter Svensson,

född 5/6 1853, död 28/8 1924.

Gården bestod då av Jonsberg med underlydande Möddebo, Källtorp och Stockholmstorp samt en del av Häcklö.

Han byggde ladugårdar vid Källtorp, Möddebo, Jonsberg och Stockholmstorp. Spannmålsmagasin, "staten", bryggshus och hönsbhus vid Jonsberg. Bryggshusflygel vid Möddebo, mangårdsbyggnad vid Stockholmstorp samt bostadsbyggnad vid Kvarn.

År 1911 avsåndrades lägenheterna

Lorentzberg till smidesmästare A. Landqvist,

Karlsberg till snickarmästare Herman Karlsson,

Sandviken till snickarmästare A. L. Asplund,

Rosendal, som sedermera år 1919 köptes av Sven Svensson.

År 1917 såldes *Lönsholmarna* till mågen, Bernhard Svensson, Stockholm, vilka holmar efter dennes död år 1939 såldes av Olga Svensson till ingenjör Gillberg, Stockholm, år 1942.

År 1918 såldes egendomen till

Nils Johansson-Hamrin,

vars dotter, Elly Maria Conkordia, står antecknad såsom arrendator

Vidare inköptes gården exekutivt år 1921 av

Vikbolandsbanan,

varefter gården styckades och gårdarna

Möddebo såldes till Pettersson, Risö, S:t Anna,

Stockholmstorp till Adolf Johansson,

Källtorp till E. A. Åberg,

Bråten till Nilsson, Kestbebo.

Vikbolandsbanan behöll dock Kvarnen till år 1946, då den sålde kvarnfallet till Dikningsbolaget och år 1947 kvarnen med alla byggnader till kvarnägare E. Larsson.

Jonsbergs huvudgård såldes år 1928 till

Löjtnant G Paul,

född 28/1 1900.

Han sålde *Mickelsö* till Axel Bergström, Lindöja.

År 1935 inköptes Jonsberg av

Kapten G Brandel,

född 8/10 1894, död 15/10 1949.

Han ombyggde stora byggnaden invändigt åren 1940—1945. Garage inrättades år 1946 i norra flygeln. Reparerade och ombyggde Möddebo manbyggnad, Skomakar-torp, "Staten", Nybygget och under 1947—1949 ladugården vid Jonsberg. Borrade vatten och bättrade vissa vägar till gårdarna. Återköpte Möddebo år 1938. Återköpte från Vikbolandsbanan år 1948 Jonsberg 1^a och Bredåker 1^a.

Säteriet innehaves nu av kapten G. Brandels sterbhus.

—ss—

Elinstallationen i Jonsbergs kyrka

utförd av

**KNEIPPBADENS
ELEKTR. BYRÅ
NORRKÖPING**

Vi rekommendera oss för alla slag av elinstallationer

Tel. 209 43, 309 43

VIKBOLANDSBOR!

Behöver Eder Radio justeras eller utbytas
vänd Eder till

Ingvarssons Radioservice, Kättinge

LUXORRADIO ALLTID I LAGER

Tel. Kättinge 57

Några dagboksanteckningar av en tacksam husmor

På husmorssemester på Linköpings stifts ungdomsgård

5 juni: Från Jonsberg anlände tre husmödrar kl. 18. Middag. Andaktsstund.

6 juni: Ser på utsikten över sjön Rengen. Knäpper händerna och tackar Gud, som skapat allt så underbart. Morgonandakt kl. 8. På eftermiddagen gjorde vi en tur i lilla båten på sjön. Dagen slutade med aftonandakt.

7 juni: Morgonandakt, som vanligt. Några av oss går till affären för att handla, men vi hittar inte vägen utan återvänder hem till ungdomsgården med oförrättat ärende. Så blev det den tysta timmen för middagen, då vi alla vilade. Vi antecknar att husmor på ungdomsgården, fröken Karin Nilsson, är alla tiders husmor, glad, förstående och deltagande, lika mot alla. Promenad till Vårdnäs vackra kyrka.

8 juni: Vi fick kaffe på sängen vid 8-tiden. Lustresa på Kinda kanal till Rimforsa. Vädret mullet och grått, men humöret prima. Avfärd från Kvilla brygga kl. 10. Färden tog 2 timmar. Naturen underbar. Kan ej beskrivas i all sin fågring utefter kanalstränderna. Kaffe vid framkomsten på gästgivaregården i Rimforsa. Därifrån med tåg tillbaka till ungdomsgården. Vid hemkomsten middag dukad. På kvällen berättade en diakon Jakobsson om sitt arbete.

9 juni: Morgonbön. Promenad till en glänta i skogen. Handarbeten och sångbok är med. En prästänka, fru Nyström från Vadstena, hade högläsning för oss ur en god bok samt höll en andaktsstund. Kyrkoherde Jehrlander kom på besök på eftermiddagen, och han bjöd oss hem till sin prästgård i Vårdnäs. Vi hörsammade inbjudningen och fick bese prästgården samt blev bjudna på kaffe med dopp. Sonen i huset serverade. Kyrkoherden avslutade med bön, innan vi gick hem.

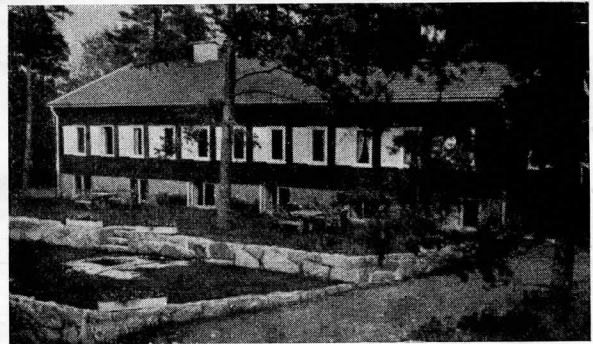
10 juni: Morgonbön. Strax före middagen besök av gamla från Tjärstads församling. Komminister Svae samt ålderdomshemsföreståndarinnan var färdledare. Även församlingens kantor var med. Kantorn höll ett föredrag om vår högmässa och pastor Svae avslutade med aftonandakt.

11 juni: Söndagsmorgon med strålende sol. Bevistade högmässan i Vårdnäs kyrka. Söndagsskol-

barn med föräldrar besöker ungdomsgården och undfägnas med saft och kakor. Brasafton: husmor sjunger till gitarr berättar om sitt arbete som husmor på ungdomsgården. Aftonbön.

12 juni: Långpromenad till Brokind. Skogs promenad med vila och handarbete.

13 juni: Kaffe på terrassen. Domprostinnan Hammers från Linköping är på besök och underhåller med musik och sång. Fru Nyström har som vanligt högläsning för oss. På skogs promenad matar vi en liten igelkott med mjölk. Kvällen slutar som alla med aftonandakt.

Ungdomsgården (exteriör).

14 juni: Morgonbön liksom alla dagar (om jag också inte nämnt det varje dag) Gamla från Mjölby på utflykt. Middag dukas för dem.

Sista dagen på ungdomsgården. Avskedsfest. Vemodigt. Vi har varit som en familj, vi tolv husmödrar, husmor, fru Nyström, diakon Jakobsson, flickorna i köket. Som minne av den första gruppen av husmödrar överlämnade vi som gåva till husmor en bordsflagga med de svenska färgerna. Brasa tänd i öppna spisen. Dukning med långbord och levande ljus. Fru Sundby talade för oss husmödrar och utbringade ett leve för husmor »Du gamla, du fria» sjöngs.

Så var min första semester slut. Men minnet var ljust och soligt. Minnet också av nyförvärvade vänner.

Sigrid Sahlén

FIRMA GRAVVÅRDAR

Butängsgatan 15   Telefon 276 26
NORRKÖPING

UTFÖR   **Gravvårdar och Gravanläggningar i varje önskad granitsort samt Renoveringar**

Representant för Jonsberg:

Kyrkovaktmäst. SVEN NILSSON
Tel. Jonsberg 22

Österquists Blomsterkiosk

Stationsgatan — Tel. 261 30

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

AB TRYCKSAKER

Repslagaregatan 25   Tel. 209 52, 234 63

NORRKÖPING

Blanketter alla slag / Tidningar / Böcker

ISNÄS — JONSBERG

Min
SPECERI & DIVERSEAFFÄR
REKOMMENDERAS

Vördsamt Nils Gröndahl

ARKÖSUND

Gillestugans Bageri, Konditori & Café

GILLESTUGAN

Tel. Arkösund 32

Beställningar av Båtar och Snickerier

emottagas av

Bröderna Vågmans Snickeriverkstad

Tel. 78 Arkösund

KUNGSBERGETS Specierier

REKOMMENDERAS

I allt som rör branschen vill vi stå våra kunder
till tjänst. God sortering av alla varor.
Välkommen att julhandla!

Tel. Arkösund 300

HÄSTO SLIP & BÅTVARV

Tel. Arkösund 73

Fullständig varvsrörelse och Mek. verkstad
Elektr.- och gassvets. Säljer motorer, bensin,
fotogen och smörjoljor

GUNNAR PERSSONS PLÅTSLAGERI

REKOMMENDERAS

Telefoner: Arkösund 54 — 185

Ring eller besök **Konsum, Arkösund**

God sortering i Specierier, Manufaktur, Husgeråd
och Skor samt Fiskredskap

Särskild Charkuteriavdelning och Mjölkbudik

Tel. Kontoret 29 — Butiken 69

Filial: Jonsberg. Tel. 37

ÖSTGÖTABANKEN

Länsföretag i landets tjänst

ARKÖSUND

ÖPPET: månd., onsd. och fred. kl. 10—12

TAGE LANDQVISTS

SMIDES- & CYKELVERKSTAD

utför inom branschen ifrågakommande arbeten

Tel. Jonsberg 18

VÄLKOMMEN till oss att julhandla

här finnes god sortering av manufaktur, husge-
råd, specierier m. m. Endast kvalitetsvaror
Humana priser

FIRMA EVERT NILSSON

Tel. Jonsberg 5

Allt för Julen och Julbordet

finnes hos

Carl Ingvarsson, Jonsberg

Tel. Jonsberg 8

BRÖDERNA ASPLUNDS

BUSS- & BILSTATION

REKOMMENDERAS

Tel. Kättinge 65

När det gäller Cykel och Sport

Hildings Cykelaffär

Telefon Kättinge 48

WIKBOLANDS SPARBANK

Fridhem, Arkösund
Helgfria tisd. och torsd. 10—12

Åsunda, Kättinge
Helgfria lörd. 11—12

REKOMMENDERAS

Utgiven av Jonsbergs kyrkliga sykkretsar

Pris 1 krona

Behållningen går till kyrkliga ändamål